

Spirit of Bosnia / Duh Bosne

An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Me?unarodni, interdisciplinarni, dvojezi?ni, online ?asopis

Kad umrem da se smijem

Fadila Nura Haver

1. Mural iz Vozu?e

Na zidu napuštene ku?e u Vozu?i kod Zavidovi?a prona?ena je pjesma. Iznad pjesme poruka: Ovdje je još jesen i kiša pada. Riješio sam, sutra ?u oti?i. A prije nego odem, ostavljam ti ovu pjesmu, pa je prepisi, ako ho?eš. Da sam imao boje, radije bih slikao na ovom zidu. I nemoj ostajati ovdje ako nije tvoje! No?u samo od sebe škripi. Ne možeš oka sklopiti.

SAMO SE PRAVE

Zamisli!

Kad su nas ve? sve pobili,
tad smo, plemenitim hvala,
dobili oru?je.

Tek da imamo ?ime zaslužiti
su?enje za ratne zlo?ine.

Ako!

Dok smo se branili
golim mozgovima
raskomadanim po asfaltu,
bacaju?i se na brda
otkinutim nogama,
bijasmo bijedni crvi.

Tako!

Hitra je evolucija, pravednima hvala,
od crva do hijene.

A one žene srebreni?ke
samo se prave da su žive.

Bauljaju svijetom, a pobijene.

Jašta!

Vezete po jastu?nicama priznanje;
svi su vaši, posmatra?ima hvala,
zate?eni na mjestu zlo?ina.

O, mrtve žene,

vi biste svjedo?ile svojim ubijenim o?ima!

Rašta?

Svi smo balkanski kolja?i.

Demokraciji hvala, predat ?emo zlo?ince.
 U Haag one u vre?ama, lažov?ine iskasapljene!
 Samo se prave da su mrtvi,
 a živi kao i njihove žene.
 I šta?
 Tebe, što si zaslužan za mir u Bosni,
 molimo – oprosti!
 Siromašni da lijevamo od zlata kolajnu,
 otkinutim prstima
 u ?erdan ti nižemo srebreni?ke kosti!

2. Iskaz haškog svjedoka broj 28

O ?emu sam mislio one no?i na kamionu kad su po trojicu skidali za smaknu?e? Mora biti da i krvniku nešto po zlu po?e i ne može svaki metak ubita?an biti i, mislio sam, ovo nije no? moga smaknu?a. Nisam se molio Bogu jer se sje?ao nisam nijedne rije?i što bi na molitvu li?ila i mislio sam, ja nikad ljubio nisam. Pa zar bi se moglo oti?i tako, a nisi ni?iji. Nisi nikome srcu prirastao, pa da te upamti. I mislio sam, desit ?e se nešto. Ne, da sam se uzdao u njihovu milost, pa da ?e me pustiti i ne, da ?u se praviti mrtav i pasti prije pucnja, ve? da me ni?iji metak ne?e htjeti bez moje želje, bez molitve, ni?ijeg. Nevinog. I mislio sam, da mi je da ne drhtim ovoliko.

3. Iskaz haškog svjedoka broj 119

Rekli su da ponesemo najnužnije. Kora?ao sam uz majku. Imao sam trinaest. Nosio knjige i teke. Valjda ?e tamo gdje nas vode biti škola, pa ?u nastaviti sedmi. Nisu me pustili sa ženama u autobus, pa se mati držala za me, plakala i preklinjala.

Onda je jedan vojnik, malo stariji od mene, udario majku puškom po rukama, pa me se pustila moja mati. U ruci je još držala moju torbu i ja sam vikao:

?uvaj mi stvari!
 To je za školu pribor!
 I ne boj se!
 I tako je otišla nekud moja mati. I sa njom moje stvari. I moje djetinjstvo.

Gdje su nas povelili nije bilo škole, ve? velika rupa. I buldožeri. I vojnici sa puškama, malo stariji od mene. I jedan krupan. On nije ni na koga pucao. Samo je vikao: – Pali!

4. Posjeta ministrice izbjegli?kom kampu

- Dobro je... Dobro je...
- Fali li vam šta?
- Ne fali. Bog dao, pa nam više ništa ne fali.
- Želite li se vratiti?
- Kuda?
- Pa... u... odakle ste?
- Iz guzice pasije.
- Ovaj... jest ti nano ovaj dedo šaljivdžija!

- Jest.
- Želiš li se ti nano vratiti?
- Kuda?
- Pa... u... odakle si?
- Iz gujice pasije.
- Ovaj... dedo iz guzice, a ti iz gujice? Kako to? Aaaa... jeste vi meni šaljidžije!
- Jesmo, fala Bogu.
- Jeste li zadovoljni smještajem u kampu?
- Jesmo, fala Bogu.
- Kako vas zdravlje služi? Jeste li zdravi?
- Jesmo, fala Bogu.

-
- Ženo, dodaj mi tablete za umiranje!
 - Koje su boje i u kojoj su kesi?
 - Istresi plavu kesu, pa na?i žute tablete što su dobre zasvašto.
 - Popij prvo ove za srce i ove za glavu, da ti je lakše mrijeti.
 - Neka! To ostavljam tebi, ako te srce za mnom zaboli, il te zaboli glava oko zaostavštine. Oporu?ujem ti svih osam kesa tableta za život. A sad mi na?i one žute što su za umiranje i jednu onu od koje se smije.
 - Nemoj bolan, eto vidi kakav si... Ni sa onom ženom ništa ljudski ne progovori, a haman je fina.
 - Sebi je. Daj ti meni moju tabletu.
 - Što ?e ti još, dragi Hazime, ve? si tri danas popio?
 - Neka sam. Ho?u još jednu. Kad umrem, da se smijem.

© 2007 *Fadila Nura Haver*

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.